

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μάθημα: Περιφερειακή Οικονομική

Θεματική Ενότητα:

Η ανάγκη αντιμετώπισης του Περιφερειακού προβλήματος

Χρήστος Δ. Γενιτσαρόπουλος

Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος

Λιβαδειά, 29 Μαρτίου 2012

Η ανάγκη αντιμετώπισης του Περιφερειακού Προβλήματος

1. Το Περιφερειακό πρόβλημα

1.1. Ορισμός

Χωρική ασυμμετρία της αναπτυξιακής διαδικασίας

Περιφερειακή Ανισορροπία
(διαπεριφερειακή και ενδοπεριφερειακή)

1.2. Θεωρητικό πλαίσιο αντιμετώπισης του προβλήματος.

A) Νεοκλασική θεωρία: Βραχυχρόνιο πρόβλημα- οι δυνάμεις της αγοράς (π.χ. αρχές τέλειου ανταγωνισμού) → Περιφερειακή Ισορροπία

B) Πολυμορφία του προβλήματος → Ο μηχανισμός της αγοράς δεν δημιουργεί αυτόματα Περιφερειακή ισορροπία.

Παραδείγματα πολυμορφίας: Χωροταξική (μητροπολιτικά κέντρα –χωριά),
Ειδολογική πολυμορφία (άνισες ευκαιρίες απασχόλησης π.χ. έλλειψη θέσεων)

2. Η ανάγκη αντιμετώπισης του Περιφερειακού προβλήματος

Γενικά:

- (1) Το Περιφερειακό πρόβλημα αποτελεί την " καρδιά" της περιφερειακής επιστήμης.
- (2) Κάθε πρόβλημα "απαιτεί" λύση.

Λύση: Εφαρμογή Περιφερειακών πολιτικών . (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση, Εθνική πολιτική) .

Στόχος: Σύγκλιση ή συνοχή περιφερειών .

Λόγοι αντιμετώπισης του περιφερειακού προβλήματος:

Για μεθοδολογικούς λόγους θα τους διακρίνουμε:

- 1) Οικονομικούς,
- 2) Κοινωνικο-πολιτικούς
- 3) Περιβαλλοντικούς

2.1. Οι οικονομικοί λόγοι

A. Διόρθωση της ανεπάρκειας των δυνάμεων της αγοράς.

Ανεπάρκεια;

π.χ. Σε περιοχές με σπάνιους πόρους ➡ αυξάνονται οι τιμές ➡ μειώνεται η ζήτηση και αυξάνεται η προσφορά (και αντίστροφα).

Ωστόσο αυτό δεν λειτουργεί στην πράξη, δεν επιτυγχάνεται δηλαδή εξισορρόπηση όλων των αγορών στο χώρο ➡ πολιτικές παρέμβασης.

Συμπερασματικά:

το κρίσιμο σημείο της παρέμβασης είναι η μεταβλητή του χρόνου. Γιατί ακόμη και αν μακροχρόνια ο μηχανισμός των τιμών μπορούσε να επιτύχει μακροχρόνια εξισορρόπηση αυτό δεν είναι επιθυμητό γιατί μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα

B. Πλήρης απασχόληση των συντελεστών παραγωγής ή πρόληψη της υποαπασχόλησης τους.

Υποαπασχόληση συντελεστών ➡ ύπαρξη αναξιοποίητων πόρων ➡ μείωση Ακαθάριστου Εγχώριου προϊόντος ➡ Παρέμβαση του κράτους

Π.χ. αν το % ανεργία της περιφέρειας > % ανεργίας του εθνικού μέσου όρου τότε είναι απαραίτητη η παρέμβαση του κράτους προκειμένου να ενισχύσει την απασχόληση και να μειώσει την ανεργία.

Τι θα γίνει αν δεν το κάνει; π.χ. μετανάστευση , εγκληματικότητα κ.α.

Γ. Οικονομική μεγέθυνση των πόρων και η κατανομή τους.

Η άσκηση Περιφερειακής πολιτικής είναι απαραίτητη για να εξασφαλίζεται η αριστοποίηση της κατανομής των πόρων μεταξύ τομέων και παραγωγής.

Σε συνδυασμό με τις πολιτικές για την αύξηση της απασχόλησης των πόρων, με την οποία επιτυγχάνεται η οικονομική μεγέθυνση (ανάπτυξη ΑΕΠ)

Διαδικασία ανακατανομής: Η διοχέτευση πόρων από τις ευημερούσες Περιφέρειες στις καθυστερημένες με *δημοσιονομικά μέσα*. (αντίστοιχη είναι η ανακατανομή των πόρων στην ΕΕ).

Δ. Πρόληψη πληθωριστικών πιέσεων

Υπάρχει σχέση μεταξύ Περιφερειακών ανισορροπιών και της διακύμανσης των τιμών του πληθωρισμού.

Παράγοντες άσκησης πληθωριστικών πιέσεων:

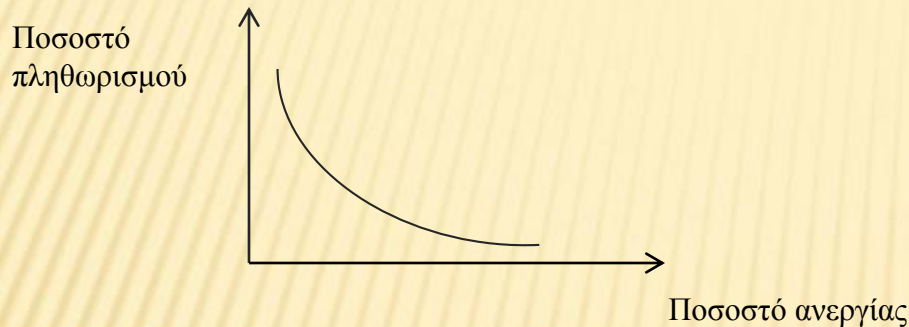
1^{ος}: Τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής επηρεάζουν ανάλογα τα ποσοστά ανεργίας

(i) Η εφαρμογή αντιπληθωριστικής πολιτικής π.χ. μείωση κρατικών δαπανών και αύξηση των φόρων μείωση της συνολικής ζήτησης και των τιμών και κατά συνέπεια και του πληθωρισμού.

(ii) Αντίστροφα, η πολιτική μείωσης της ανεργίας όπως η αύξηση των κρατικών δαπανών και η μείωση των φόρων αυξάνει η συνολική ζήτηση και η παραγωγή αύξηση της απασχόλησης και μείωση της ανεργίας.

2^{ος} : Η μίμηση του καταναλωτικού προτύπου της πρωτεύουσας και των δυναμικών περιφερειών από τον πληθυσμό των προβληματικών περιφερειών

Παρατήρηση: Σχέση Πληθωρισμού και ανεργίας (Καμπύλη Phillips)

Σύμφωνα με την καμπύλη Phillips η σχέση του πληθωρισμού και της ανεργίας είναι αντίστροφη. Η συνύπαρξη και των δυο αυτών δεδομένων ονομάζεται «στασιμπληθωρισμός» (stagflation)

Αυτό συμβαίνει όταν, από τη μία, υπάρχει πληθωρισμός κόστους (π.χ. αυξήσεις στοιχείων του κόστους όπως το κόστος των πρώτων υλών και των καυσίμων και από την άλλη υπάρχει και ανεργία).

Στόχος:

Βραχυχρόνια: Επιλογή συνδυασμού με το μικρότερο οικονομικό και κοινωνικό κόστος .

Μακροχρόνια: Αύξηση της παραγωγικότητας και της προσφοράς προϊόντων, με αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης.

E. Χωροθέτηση των επιχειρήσεων

Η επιχείρηση στη διαδικασία λήψης απόφασης χωροθέτησης λαμβάνει υπόψη:

- (α) Το ιδιωτικό κόστος: το χρηματικό κόστος δηλαδή που θα καταβάλλει η ίδια.
- (β) Το κοινωνικό κόστος: Καταβάλλεται από το κοινωνικό σύνολο (π.χ. υποδομές, περιβάλλον)
- (γ) Λοιπά πλεονεκτήματα της περιοχής

Το Κράτος δεν απελευθερώνει το καθεστώς χωροθέτησης, αντίθετα προσπαθεί να συμβιβάσει το κοινωνικό επιθυμητό από τη μια και τις ανάγκες των επιχειρήσεων από τη άλλη (π.χ. αναπτυξιακοί νόμοι)

ΣΤ. Το κόστος συμφόρησης των αστικών κέντρων.

- (1) Η χωροθέτηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού αποτελούν μέσα της περιφερειακής πολιτικής, που ενεργοποίηση τους μπορεί να προλάβει ή να μειώσει τη συμφόρηση ή τον κορεσμό στα αστικά κέντρα.**
- (2) Πολική συγκέντρωση πληθυσμού \neq κατάσταση συμφόρησης**
- (3) Η κατάσταση συμφόρησης οριακές αυξήσεις θα αυξάνουν το σύνολο των αρνητικών οικονομιών.**

Η σχέση του κοινωνικού κόστους με το κόστος συμφόρησης και τον αριθμό του πληθυσμού

π.χ. Η υπερβολική συγκέντρωση βιομηχανιών και εμπορικών δραστηριοτήτων και η επέκταση του οικιστικού ιστού των μεγάλων αστικών συγκροτημάτων είναι μια από τις αρνητικές συνέπειες της περιφερειακής ανισορροπίας.

Αυξάνεται το κοινωνικό κόστος (όχι μόνο με τη μόλυνση του περιβάλλοντος αλλά και στις υποδομές για τα συγκοινωνιακά δίκτυα, τις κοινωνικές υπηρεσίες κ.α.

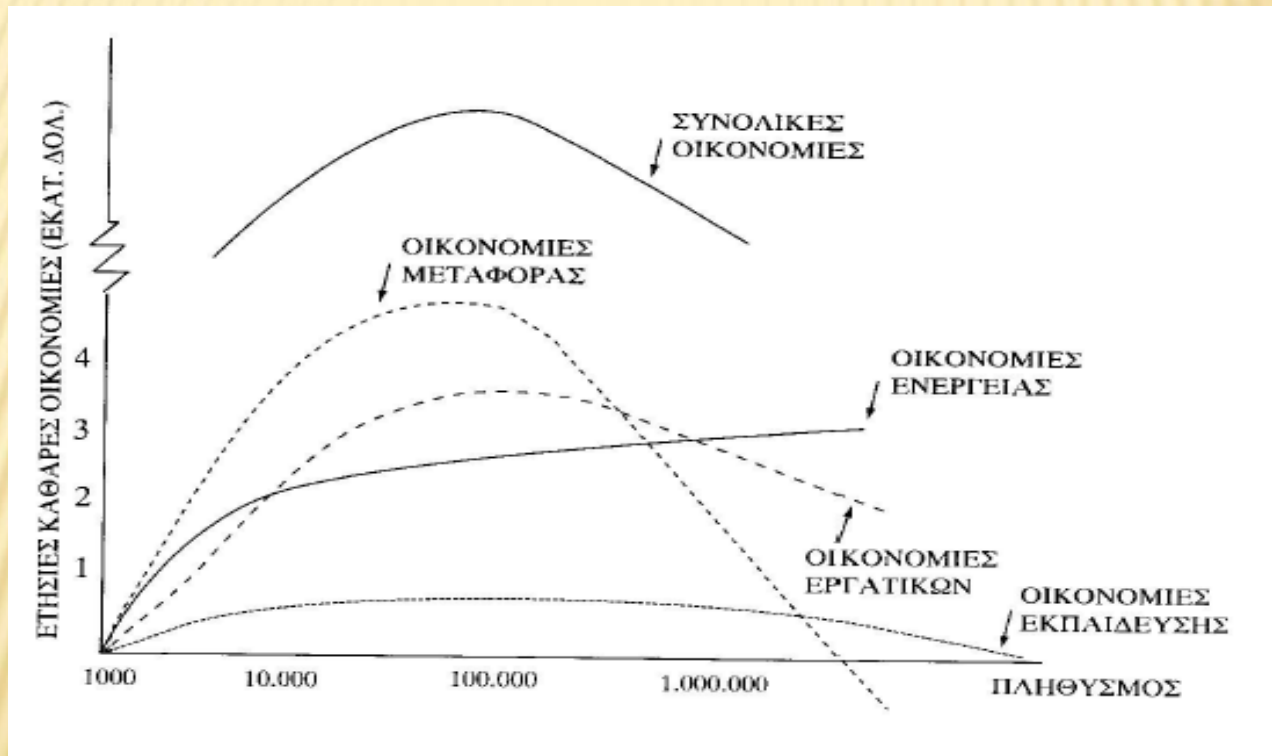

Δημιουργία κόστους συμφόρησης, η οποία εξαρτάται από τον αριθμό του πληθυσμού.

Γενικά: Στην αρχή το κοινωνικό κόστος μειώνεται όσο αυξάνει το μέγεθος της πόλης. Όταν όμως ξεπεράσει ένα ορισμένο επίπεδο, τότε αρχίζει να αυξάνει σταδιακά (βλ. διαγράμματα 1 και 2 που ακολουθούν)

Διάγραμμα 1: Υποθετικές οικονομίες κλίμακας σε σχέση με το μέγεθος των αστικών κέντρων (W. ISARD)

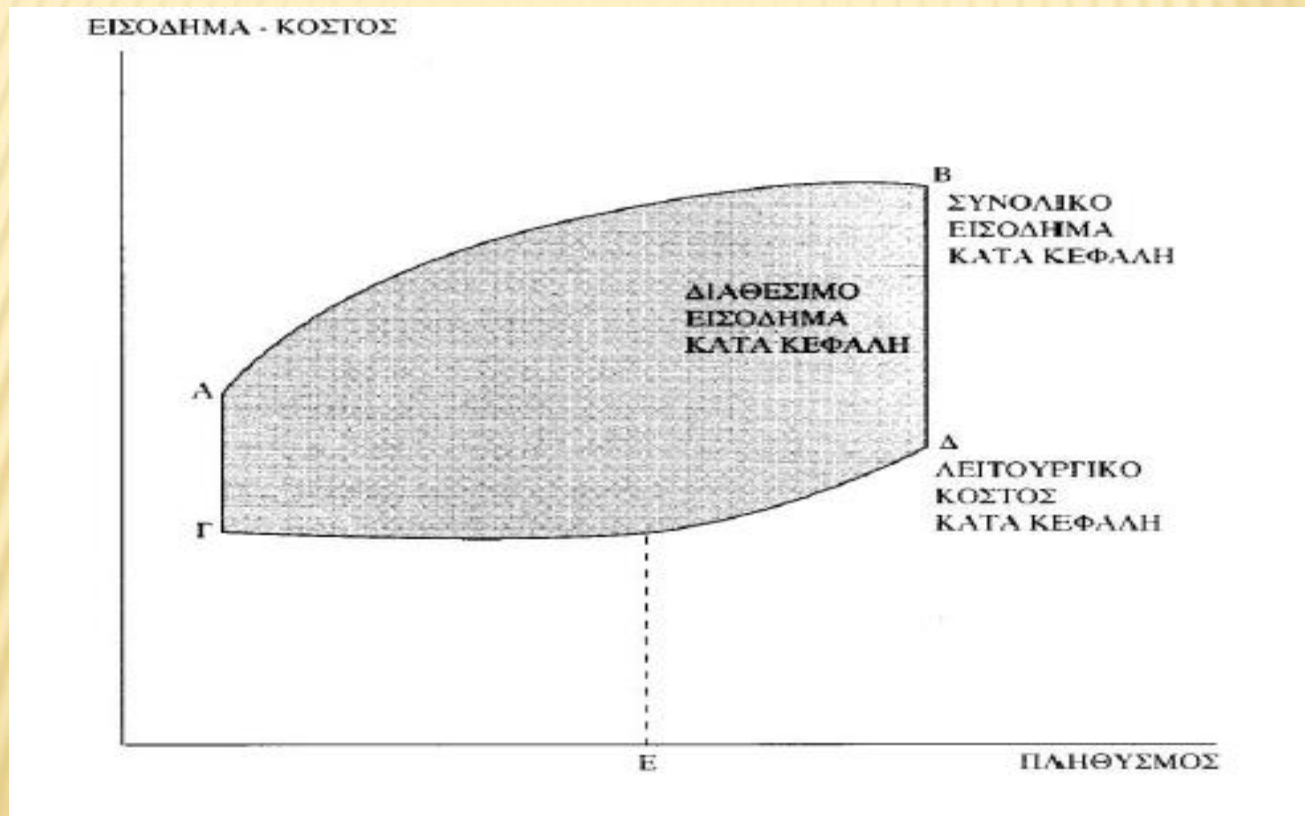

Ερμηνεία Διαγράμματος 1

- (α) Συσχετίζει τις αστικές οικονομίες κλίμακας με το μέγεθος των αστικών συγκεντρώσεων
- (β) Το μέσο κόστος των αστικών υπηρεσιών για εκπαίδευση, ενέργεια, συγκοινωνίες κ.α. ελαχιστοποιείται σε διαφορετικά πληθυσμιακά μεγέθη πόλεων
- (γ) Το κατά κεφαλήν κόστος προσφοράς του συνόλου των υπηρεσιών έχει φθίνουσα τάση, που γίνεται στη συνέχεια ανοδική και παρακολουθεί την αύξηση του μεγέθους του αστικού κέντρου

Συμπέρασμα: Σε κάποιο μέγεθος πόλης (το άριστο) το κατά κεφαλήν κόστος προσφοράς των αστικών υπηρεσιών ελαχιστοποιείται

Διάγραμμα 2: Άριστο (optimum) μέγεθος πληθυσμού σε ένα αστικό κέντρο (KLAASEN).

Ερμηνεία Διαγράμματος 2

- (α) Το πρόβλημα εξετάζεται από την πλευρά της ζήτησης με την εισαγωγή της επίδρασης του μεγέθους των πόλεων στα κατά κεφαλή εισοδήματα.
- (β) Η υπόθεση είναι ότι όσο αναπτύσσεται μια πόλη, τόσο αυξάνουν οι οικονομίες κλίμακας στην παραγωγή, στην εκπαίδευση και στις προσφερόμενες γενικά υπηρεσίες, που η ζήτηση τους ανέρχεται σταθερά εξαιτίας της συγκέντρωσης του πληθυσμού στην πόλη.
- (γ) Συνέπεια της αυξημένης παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών είναι η άνοδος του συνολικού κατά κεφαλήν αστικού εισοδήματος με ρυθμό ανάλογο προς την αύξηση του πληθυσμού.
- (δ) Όσο όμως η διαδικασία ανάπτυξης της πόλης προχωρεί, τόσο ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος υπάρχει πιθανότητα να μειώνεται.

Ερμηνεία Διαγράμματος 2 (συνέχεια)

(ε) Από την άλλη το λειτουργικό κόστος της πόλης θα αυξάνεται οπότε η διαφορά μεταξύ συνολικού ακαθάριστου κατά κεφαλήν εισοδήματος και κατά κεφαλήν λειτουργικού κόστους θα μεγιστοποιείται σε ένα σημείο.

Η μεγιστοποίηση πραγματοποιείται στο σημείο (E), το οποίο χαρακτηρίζεται άριστο σημείο και αντιπροσωπεύει το άριστο μέγεθος του αστικού κέντρου. Από το (E) και έπειτα το κατά κεφαλήν εισόδημα θα μειώνεται γιατί ταυτόχρονα το κόστος λειτουργίας της κορεσμένης πόλης θα είναι υψηλότερο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Προκειμένου να επιτευχθεί το άριστο μέγεθος μιας πόλης απαιτείται άσκηση περιφερειακής πολιτικής με στόχο τη μείωση των χωρικών ανισοτήτων

Επίλυση του περιφερεικού προβλήματος

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

**Η ενίσχυση της συνοχής των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
(με οικονομικά κριτήρια)**

- (1) Συγκεκριμένα, η μείωση των ανισοτήτων αποτελεί βασικό αντικειμενικό σκοπό της ΕΕ γιατί με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η κοινωνική και οικονομική συνοχή και αυξάνεται η οικονομική ευημερία.**
- (2) Μάλιστα χρησιμοποιεί οικονομικά κριτήρια, όπως είναι το ΑΕΠ, το εισόδημα κ.α. για να κατατάξει τις Περιφέρειες σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τη δυναμική τους και στη συνέχεια εφαρμόζει εστιασμένες πολιτικές.**

Οι Ελληνικές Περιφέρειες στο πλαίσιο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενδεικτικά, οι ελληνικές περιφέρειες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

Α) Σύγκλισης: Περιφέρειες με ΑΕΠ < από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ των 25 (2000-2002)

(Αν. Μακεδονία-Θράκη, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ιόνια Νησιά, Δυτ. Ελλάδα, Πελοπόννησος, Β. Αιγαίο και Κρήτη)

β) Σταδιακής εξόδου : Περιφέρειες με ΑΕΠ > από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ των 25 (2000-2002) και < από το 75% της ΕΕ των 15 (2000-2002)

(Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία και Αττική)

γ) Σταδιακής εισόδου: οι "πλούσιες" περιφέρειες (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο)

2.2. Κοινωνικο-πολιτικοί λόγοι

A. Περιφερειακή ανεργία.

Η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που οξύνουν το περιφερειακό πρόβλημα

Επομένως είναι αναγκαία η παρέμβαση της πολιτείας προκειμένου να εξαλειφθεί το φαινόμενο.

B. Δίκαιη διανομή εισοδήματος

- (1) Αποτελεί προτεραιότητα της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής.**
- (2) Από κοινωνική άποψη, η έμφαση δίνεται στο κριτήριο της χωροταξικής ισότητας ή δικαιοσύνης, αφού συνδεθεί με τη θεωρητική διεύρυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και την κεντρική φιλοσοφία της παρεμβατικής πολιτικής του κράτους**

Γ. Ενίσχυση των κοινωνικών και πολιτιστικών περιφερειακών προτύπων

Η ιδιαίτερη φυσιογνωμία ή το «κοινωνικό περιφερειακό πρότυπο» πρέπει να αποτελεί αντικείμενο της περιφερειακής πολιτικής.

Δ. Πολιτική οργάνωση και ενεργοποίηση της συμμετοχής του πληθυσμού

Σε αυτό το πλαίσιο η περιφερειακή οικονομική πολιτική:

- (ι) Εναρμονίζει τους στόχους της εθνικής και της περιφερειακής ανάπτυξης
- (ιι) Ενεργοποιεί τη συμμετοχή του πληθυσμού στην πολιτική οργάνωση της χώρας

Με αυτό τον τρόπο οι πολίτες συνειδητοποιούν τις αναπτυξιακές καθυστερήσεις των προβληματικών περιοχών και συμμετέχουν ενεργά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων

2.3. Περιβαλλοντικοί λόγοι

A. Προστασία και απορρύπανση του περιβάλλοντος

Ειδικά οι Περιφέρειες με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις και αυξανόμενη συμφόρηση έχουν άμεση ανάγκη αντιμετώπισης προβλημάτων όπως κατοικίας, ύδρευσης-αποχέτευσης, ατμοσφαιρικής ρύπανσης κ.τ.λ.

B . Βιώσιμη (αειφόρος) ανάπτυξη

Η βιώσιμη ανάπτυξη περιλαμβάνει τόσο την βιολογική βιωσιμότητα (ανθρώπου/ φύσης) όσο και την επάρκεια φυσικών πόρων .

Επομένως, η κοινωνική ευημερία σχετίζεται με τη βιώσιμη (αειφόρο) οικονομική ανάπτυξη στο χώρο.

Αντί επιλόγου

Η ανάγκη αντιμετώπισης του περιφερειακού προβλήματος θα είναι πάντα στο επίκεντρο καθώς η μεταβλητή του χώρου αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη σημασία στη επίτευξη κοινωνικής ευημερίας.

Παράλληλα, οι οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές θα επιδρούν συνεχώς στην οργάνωση του χώρου

ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ

Χ. Α. ΛΑΔΙΑΣ

Ι. ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

 Ο μηχανισμός της αγοράς σύμφωνα με τον οποίο οι επιχειρήσεις χωροθετούνται εκεί που υπάρχουν οι κατάλληλοι και οι απαραίτητοι συντελεστές παραγωγής προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους έρχεται σε αντίθεση με την πολύπλοκη και πολυσύνθετη χωροταξική, οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα γεγονός που δημιουργεί το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι ο μηχανισμός αυτός δε δημιουργεί αυτόματα περιφερειακή ισορροπία και οι περιφερειακές ανισότητες που παρατηρούνται διαχρονικά ανάμεσα στις περιφέρειες μιας χώρας μπορούν να προσδιοριστούν με μια σειρά δεικτών όπως το ποσοστό ανεργίας, το κκ εισόδημα κλπ.

Ι. ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Για τη διερεύνηση της πολυμορφίας του περιφερειακού προβλήματος χρησιμοποιούνται 4 κριτήρια:

➔ **ΕΙΔΟΛΟΓΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ**: οι ανισότητες παίρνουν τη μορφή:

- 1) άνισων οικονομικών ευκαιριών (έλλειψη νέων θέσεων εργασίας)
- 2) άνισων κοινωνικών ευκαιριών (αποκλεισμός νέων από σπουδές)
- 3) άνισων πολιτικών ευκαιριών (οι απομακρυσμένες περιοχές δε συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων)
- 4) άνισων πολιτιστικών ευκαιριών (αδυναμία παρακολούθησης εκδηλώσεων)

...συνέχεια

➔ **ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ**: προσδιορίζει την περιφερειακή ασυμμετρία :

- 1) Ανάμεσα στην πρωτεύουσα και την υπόλοιπη χώρα
- 2) Ανάμεσα στις μεγάλες πόλεις και τους υπόλοιπους οικισμούς
- 3) Ανάμεσα στα αστικά κέντρα και τους μικρότερους οικισμούς
- 4) Ανάμεσα στις περιφέρειες της ίδιας της χώρας

...συνέχεια

➔ **ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ**: είναι το σημαντικότερο κριτήριο διότι επιτρέπει να εκφραστούν οι περιφερειακές ανισότητες με ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες (πχ κκ ΑΕΠ) και επιπλέον επιτρέπει την αξιολόγηση του επιπέδου ισότητας (κοινωνική ευημερία) και του επιπέδου αποτελεσματικότητας (άριστη χρήση συντελεστών παραγωγής) ανά περιφέρεια.

➔ **ΚΛΑΔΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ**: είναι νεότερο κριτήριο. Συνδέεται με τη διαδικασία της αναδιάρθρωσης της οικονομίας και της παγκοσμιοποίησης των αγορών. Κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί έπληξαν τους παραδοσιακούς κλάδους και ανέδειξαν νέους με συνέπεια να προκληθούν χωροταξικές αναδιατάξεις, γεγονός που δημιουργεί τις φθίνουσες περιοχές και τις περιοχές με υψηλή ανάπτυξη.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΡΥΘΜΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

		ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
		$κκ ΑΕΠ_{πτ} > κκ ΑΕΠ_{χ}$	$κκ ΑΕΠ_{πτ} < κκ ΑΕΠ_{χ}$
ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	$r_{ΑΕΠ_{πτ}} > r_{ΑΕΠ_{χ}}$	ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
	$r_{ΑΕΠ_{πτ}} < r_{ΑΕΠ_{χ}}$	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ

ΙΙ. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Ο προσδιορισμός του συνόλου των παραγόντων που δημιουργούν το περιφερειακό πρόβλημα παρουσιάζει πολλές δυσκολίες γιατί απαιτεί ειδικές εμπειρικές έρευνες και ανάλυση του περιφερειακού φαινομένου σε ένα ευρύτερο σύνολο χωρικών μονάδων. Γενικά, οι πιο σημαντικοί παράγοντες που προκαλούν τις περιφερειακές ανισότητες έχουν σχέση με τις ατέλειες και τις αδυναμίες του μηχανισμού της αγοράς, με την άνιση κατανομή των φυσικών πόρων, με το θεσμικό πλαίσιο της οργάνωσης του κράτους, με τη δομή της οικονομίας των περιφερειών κλπ.

συνέχεια...

➔ **ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:** Η φτώχεια μιας περιφέρειας σε φυσικούς πόρους αποτελεί αρνητικό γεωγραφικό παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη. Αντίθετα, μια πλούσια σε φυσικούς πόρους και πρώτες ύλες περιφέρεια έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα στην προώθηση της αναπτυξιακής διαδικασίας με ταχύτερο ρυθμό. Η απόσταση από τα αναπτυγμένα κέντρα της χώρας απομονώνει την περιφέρεια γεωγραφικά και έτσι δημιουργείται ειδικό περιφερειακό πρόβλημα. Στις απομακρυσμένες περιφέρειες το κόστος μεταφοράς είναι υψηλότερο και έχει συνέπεια την αύξηση τιμών, τα περιορισμένα κέρδη της επιχείρησης και την περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα. Παρατηρείται επίσης η έλλειψη εξειδικευμένων υπηρεσιών και η απουσία πρόσβασης σε καινοτομικά δίκτυα και σε πηγές νέων τεχνολογιών.

...συνέχεια

➔ Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Η διάρθρωση σε κλάδους οικονομίας των περιφερειών είναι σημαντικός παράγοντας. Περιφέρειες με κλάδους παραγωγής πρωτογενούς τομέα ή με βιομηχανία καθυστερημένης τεχνολογίας αρχίζουν να παρακμάζουν όταν μειώνεται η ζήτηση των προϊόντων που παράγουν. Από την άλλη οι περιφέρειες που στηρίζουν την οικονομία τους σε δυναμικούς κλάδους παραγωγής αναπτύσσονται συνεχώς.

...συνέχεια

➔ Η ΧΑΜΗΛΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ:
Το εργατικό δυναμικό μετακινείται σε περιφέρειες όπου υπάρχει απασχόληση με συνέπεια οι ανισότητες να εντείνονται τόσο στην περιφέρεια προέλευσης όσο και στην περιφέρεια υποδοχής. Η κινητικότητα κεφαλαίου είναι εξίσου ατελής. Η προσέλκυση επενδύσεων σε προβληματικές περιφέρειες προϋποθέτει υψηλό ρυθμό ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας.

➔ ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ: Η περιορισμένη αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων της δημόσιας διοίκησης και οι ασήμαντες εξουσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης αναστέλλουν την οικονομική δραστηριότητα στις περιφέρειες με συνέπεια να δημιουργηθούν εντονότερες ανισότητες.

➔ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ: Πολιτικές αποφάσεις πχ πόλεμοι, βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών, καθώς και οι περιβαλλοντικές καταστροφές δημιουργούν προβλήματα σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

...συνέχεια

➔ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ: Πολιτιστικοί και ψυχολογικοί παράγοντες επιδρούν σημαντικά στην αναπτυξιακή διαδικασία. Αν σε μια περιφέρεια οι κάτοικοι δεν καταναλώνουν ορισμένα προϊόντα, υπάρχει υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού, θνησιμότητας κλπ καθιστά την ανάπτυξη της περιφέρειας αυτής στάσιμη ή και φθίνουσα. Από την άλλη, η πολιτιστική ανάπτυξη σε μια περιφέρεια βελτιώνει το μορφωτικό επίπεδο, αυξάνει την παραγωγικότητα με αποτέλεσμα την ανάπτυξή της με ταχύτερο ρυθμό.

➔ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ: Η συγκέντρωση τεχνολογίας και ειδικευμένου προσωπικού, καθώς και η εγκατάσταση των πιο σημαντικών κέντρων λήψης αποφάσεων στα μεγάλα αστικά κέντρα δημιουργούν οικονομίες κλίμακας. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις θα προτιμήσουν να εγκατασταθούν εκεί όπου υπάρχουν εξωτερικές οικονομίες με συνέπεια να μαραζώσουν οι περιφέρειες που δε διαθέτουν οικονομίες κλίμακας.

...συνέχεια

➔ **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:** Το κλίμα μιας περιφέρειας, η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος είναι παράγοντες που προκαλούν περιφερειακές ανισότητες.

➔ **ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΙΑΧΥΣΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ:** Η έλλειψη των προϋποθέσεων ανάπτυξης εφευρέσεων, και καινοτομιών στις περιφέρειες εντείνουν το περιφερειακό πρόβλημα.

➔ **ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ:** Η έλλειψη πληροφόρησης για τοπικές συνθήκες οδηγεί σε μέτρα που επηρεάζουν αρνητικά την αναπτυξιακή διαδικασία στην περιφέρεια (πχ λήψη αποφάσεων από τη διοίκηση μιας περιφέρειας που εδρεύει εκτός περιφέρειας)

➔ **ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ:** Η έλλειψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και επιχειρηματικού κλίματος σε μια περιφέρεια, καθώς και η αδυναμία ενεργοποίησης της επιχειρηματικότητας εντείνουν τις ανισότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόνσολας Ν. , «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1997.